

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicatorum Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

I. Landgravius Lutheranos cum Sacramentarijs coniungere studet.
Monasterij Sacramentarij & Anabapt. nidificant. cum obitu Electoris Sax. &
aduentu Legati Pontificij in Germ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

III. Regis Angl. illicitæ nuptiæ & Pontificatus. litteris à Melanchth. salutari.

IV. Melanchthon vocatur à Rege Gallie.

V. Prohibetur à Saxone, idg, ex causis, vbi vide æconomiam & literas Mel. ad Regem.

ANNO
1531. & 32.

SOLVTO conuentu Augustano Landgrauius denuò Lutheranos de cõcordiâ cum Sacramentarijs ineundâ per litteras interpellauit: Factum hoc est anno 1531. cum paulò antè ciuitates aliquot Zvvinglianas ic̃to cum illis fœdere sibi deuinxisset. Dedit vero litteras ad Theologos VVittenbergenses, Lutherum, Melanchthonem, & cæteros, eosque monuit, vt vel nunc tandem propter cõmune periculum, quod à Cæsare videatur imminere, cum Heluetijs Zvvinglianis fraterno se vinculo coniungerent. Responsum fuit nomine facultatis Theologicæ, causas esse grauissimas, cur id fieri nullâ ratione possit, quas Melanchthon & Brentius in Comitijs Augustanis pridem commemorarint. Scriptum hoc Melanchthon confecit: Adiunxit & suas ad Landgrauium litteras, in quibus repetit ea breuiter, quæ anno superiore de hoc negotio scripserat Augustæ, & Sacramentarios à fraternitate penitus arcendos esse demonstrat.

I.
Sel nec. in
rep. Conf. I.
1. a.
Anno 1531.
Lutherani
à Landgra-
uio de ine-
undâ con-
cordia sol-
licitantur.

Eorum re-
sponso.

Sub hoc tempus, cum Lutheranismi contagio passim se per Germaniam diffunderet, Monasterium quoque infecit, quæ VVestphaliæ præcipua ciuitas est, Episcopali sede insignis. Erant in eâ ciuitate quidam

ANNO 1532.
Monaste-
riũ Westph.
Lutherani-
smo infici-
tur.

g

per

ANNO
1532.
Meshou. lib.
6. & 7. hist.
Anabapt.
Magistra-
tus inter-
pellatur de
tollendis
abusibus.

Rotman-
nus fit Sa-
cramenta-
rius.

Keisenbr. li.
de Anabapt.
Monast.

A Melach-
thone ad
Lutherani-
smum re-
vocatur.

Consciētiæ
hominum
dubitatio-
nibus ob-
noxia.

per Lutherum & Melanchthonem fascina-
ti, Bernardus Rotmannus, Briccius Norda-
nus, Ioannes Glandorpius, alijque, qui res
nouas moliebantur, & quanto studio pote-
rant, à Catholicâ religione hominum ani-
mos auertebant. Vt verò publicæ mutatio-
nis fieret initium, anno 1532. 26. Iulij de qui-
busdam, vt ipsi loquebantur, abusibus tol-
lendis magistratum admonuerunt. Interim
Rotmannus, qui sub initium defectionis Lu-
theranus erat, à quibusdam persuasus, Sacra-
mentarijs sese coniunxerat: Cuius factionis
quidam id temporis per VVestphaliam dis-
currebant. Quod cum Melanchthon intel-
ligeret, Rotmannum pro insigni suo in eum
affectu monendum putauit, vt à Sacramen-
tariorum consortio sibi caueret. Igitur, pri-
die Natalis Dominici, anno 1532. litteras ad
eum dedit, in quibus rumorem, ait, VVittē-
bergam delatum, incerto tamen autore, Mo-
nasterij Zvvinglianum dogma de Euchari-
stiâ palam probari. Se quidem nec planè fi-
dem habere rumoribus istis, nec existimare,
quod Zvvinglizantes Rotmannus ipse pro-
bet. Quanquam verò sibi nequaquam hoc
sumat, vt ipsi aliquid præcipiat, tamen
pro amicitia, quæ sibi cum illo interce-
dat, monendum putasse per litteras, vt
alia potius doceat salubriora, quam illas
Zvvinglij disputationes. Facile conscien-
tias hominum in dubitationem conijci,
ex qua difficillimè liberentur. Ideoque
cer-

certa potius eligenda inter docendum, quæ ANNO
fiduciam in mentibus confirmet, non quæ 1532.

gignant dubitationem. Quorsum opus
sit prophanas illas spargere disputationes,
quod nusquam nisi in cælo sit Christus,

& quod vni sedeat affixus loco? Non pro-
bare quidem VVittenbergenses, quam Pa-
pistæ doceant panis conuersionem in Chri-
sti corpus; sed profiteri tamen, quod ve-
rè Christus adsit in Cœnâ: quæ res ni-

hil habeat incommodi. Scire se, multa
hic quæri posse ab hominibus ingeniosis:
Nec dubitare, quin Rotmannus ipse, cum
acri præditus sit ingenio, his disputationi-
bus exerceatur. Rogare verò etiam atque

etiam, ne iudicium præcipitet. Non igno-
rare se, viros doctos alicubi applaude-
re dogmati Zvvingliano; & habere con-
cinnas rationes: Sed in hoc negotio ad
analogiam fidei respiciendum. Scribere

hæc animo simplici, amore ipsius addu-
ctum: Nec Episcopum sese ipsi, nec pæda-
gogum constituere; sed cum amet ipsius
ingenium probetque, malle id in rebus bo-
nis occupari, & in locis Christianæ do-

ctrinæ necessarijs illustrandis, quam in dis-
putationibus prophanis. Hæc Melanch-
thon ad Rotmannum; quem & Lutherus,

datis eodem tempore litteris, à confor-
tio Zvvinglianorum deterrere conatus
fuit, verbis paulò rigidioribus, dum
Zvvinglium ipsum anno superiore trucidatum

Dogma
Wittéberg;
de Eucha-
ristia.

Rotman-
nus à Lu-
thero de-
terretur
amplecti
Zvvinglia-
nismum.

ANNO
1532.

Sur. in com.
pag. 236.
Cochl. in
Act. pa. 289
Sleid. lib. 10
Pertinax
miserabili-
ter perit.

tum in prælio, cum symmiftis pœnas impij dogmatis dedisse scribit, horribili sanè exemplo, si discipuli possint commoueri; quos, ait, instar Iudæorum & Philistinorum obduratos talia contemnere, & nescio, quos martyres celebrare. Verùm frustra fuerunt istæ Melanchthonis & Lutheri commotiones. Rotmannus enim à Lutheranis iam deflexerat ad Sacramentarios: A quibus postmodum ad Anabaptistas transitum fecit, & tandem anno 1535. occupatâ ciuitate miserandum in modum periit.

Saxonis ex
apoplexia
obitus.

Eodem anno 1532. Ioannes Elector Saxonix, cum Svveinitium excurrisset, venandi gratiâ, in grauissimum incidit paroxysmum, oppressis repenti sensibus: Apoplexiam fuisse putant. Vocati continuò fuerunt Lutherus & Melanchthon, vt Principi luctanti cum summis angoribus assisterent; qui Svveinitium 15. Augusti sub noctem venerunt. Princeps verò iam agonizabat, sensibus, vt diximus, oppressis, & postridiè post durum agonem ipsis præsentibus spiritum exhalauit. In funere Lutherus duas conciones habuit ad populum; Melanchthon verò latinè perorauit: Atque hæc oratio, vti & Lutheri conciones, statim typis expressa fuit & diuulgata. Successorem habuit Ioannem Fridericum filium, qui parentis vestigijs insistens, Lutheranæ causæ patrocinium magno affectu suscepit.

Pro eo cõ-
ciones fu-
nebres.

Cæsar

Cæsar hoc eodem anno ex Austriâ profectus in Italiam, Bononiæ cum Clemente Septimo Pont. in colloquium venit; Vbi de statu religionis per Germaniam, deq; concilio varij fuerunt inter eos habiti sermones. Placuit autem, vt ad componendum religionis dissidium, Pötifex Oecumenicam Synodum indiceret, eaq; de re Reges & Principes Christiani nominis faceret certiores. Igitur anno sequente proximo, qui fuit à nato Christo 1533. Legatum in Germaniam misit Episcopum Reginensem Hugonem Rangonum, maturâ ætate & insigni prudentia virum, qui de Pontificis & Cæsaris instituto Principes edoceret. Is inter cæteros ad Saxonem quoque venit Electorem nouum, in Thuringiâ tum commorantem, eiq; Vinariæ legationis suæ summam exposuit: Pontificem scilicet, ad dirimendas religionis controuersias, re cum Cæsare deliberatâ, generale Concilium indicere decreuisse; quâ de re Principes maturè putauerit admonendos: Hortari verò Saxonem, vt & ipse cum socijs faueant huic instituto, seque lubentes ad Pontificis & Cæsaris voluntatem adiungant. Respondit Saxo, negotium hoc arduum esse, magnæque momenti: Itaque cum socijs super eo deliberandum, antequam mentem suam declarare possit.

Deinde Protestantes ad 24. Iunij Smalcaldiæ conuentum habuerunt, vbi, consilijs inter se communicatis, huiusmodi respõsum

ANNO

1533.

Sleid. lib. 8.

pag. 193.

Cochl. in

Act. pa. 258.

Cæsar Bo-

noniæ cum

Pontifice

agit de Cõ-

cilio.

Sur. in com.

pag. 227.

Anno 1533.

Sleid. lib. 8.

pag. 194.

Legati Pon-

tificij in

Germaniâ

aduentus.

Summa le-

gationis.

Saxonis

responsio.

II.

Cõuentus

Smalcaldiæ

indicitur.